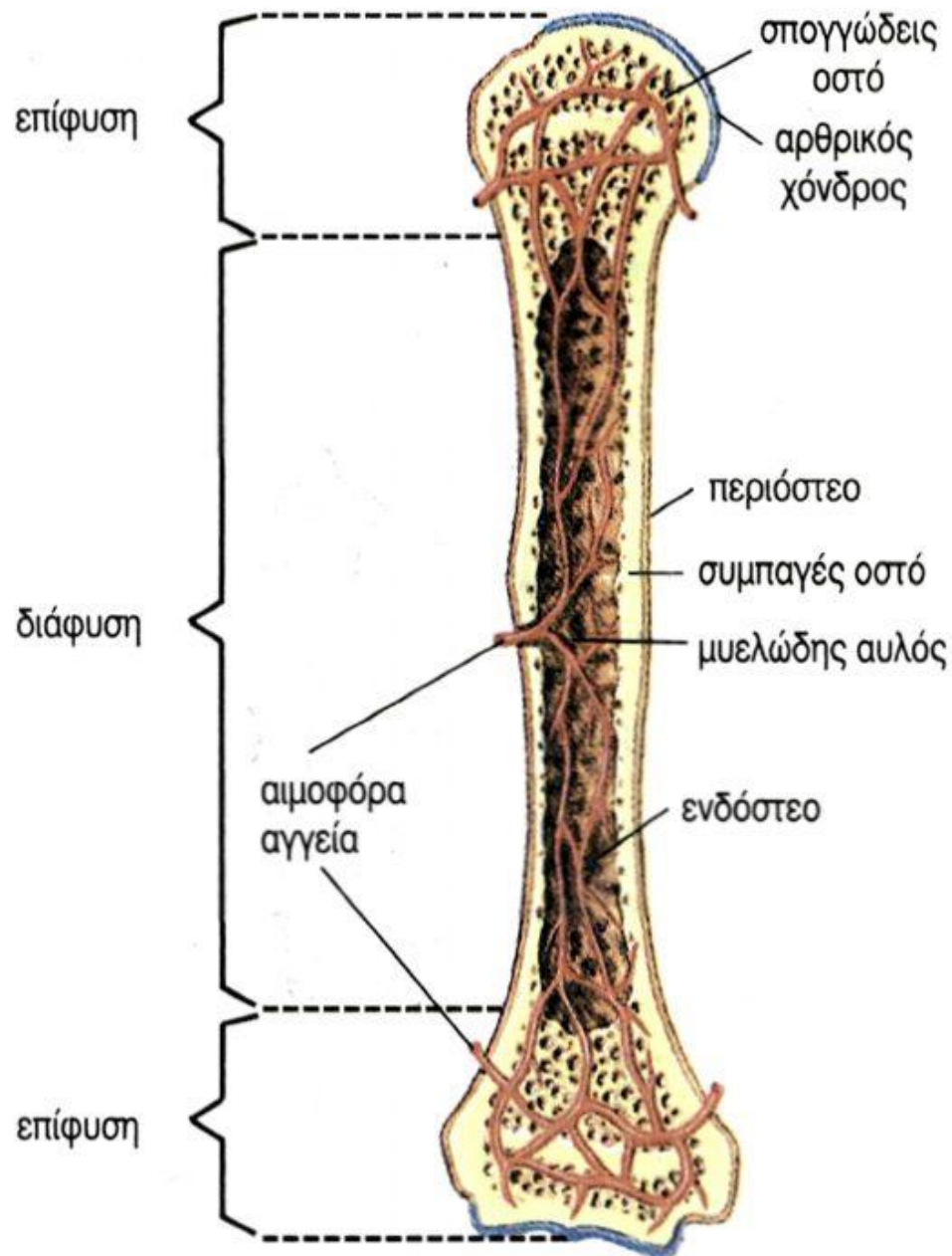

**Αλληλεπιδράσεις φυτο-οιστρογόνων της διατροφής με
γονίδια που εμπλέκονται στον μεταβολισμό των οστών**

Ρωξάνη Τέντα – Roxane Tenta
Assistant Prof. in Human Physiology

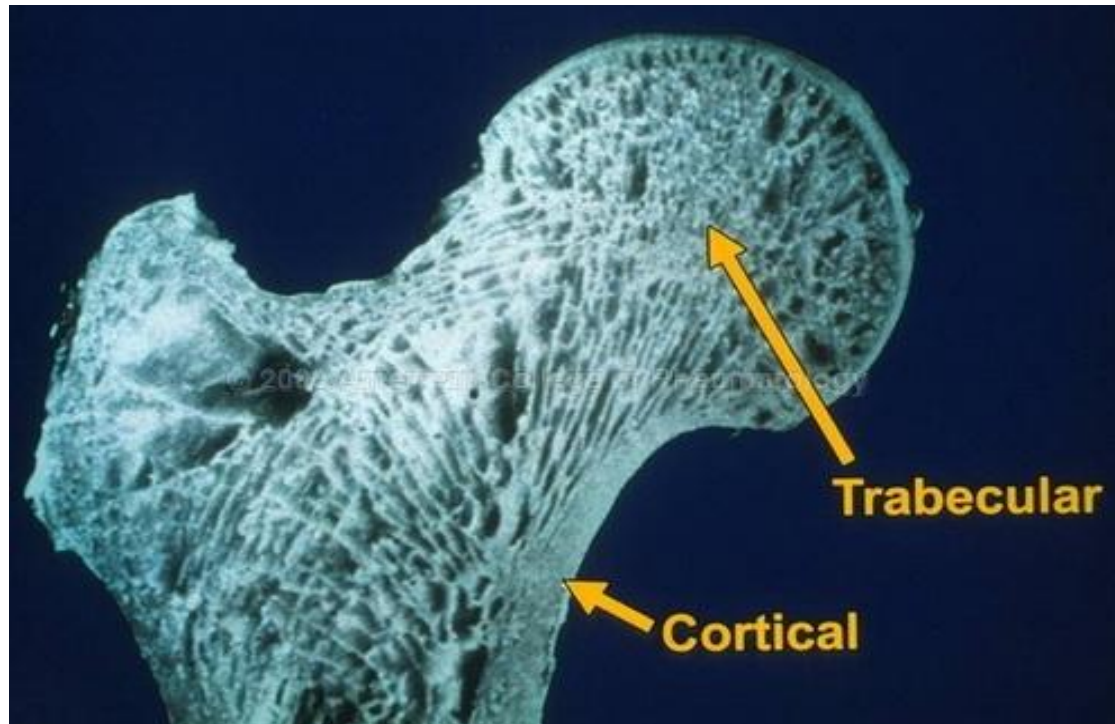
**Interactions between diet-derived phytoestrogens and
bone-related genes**

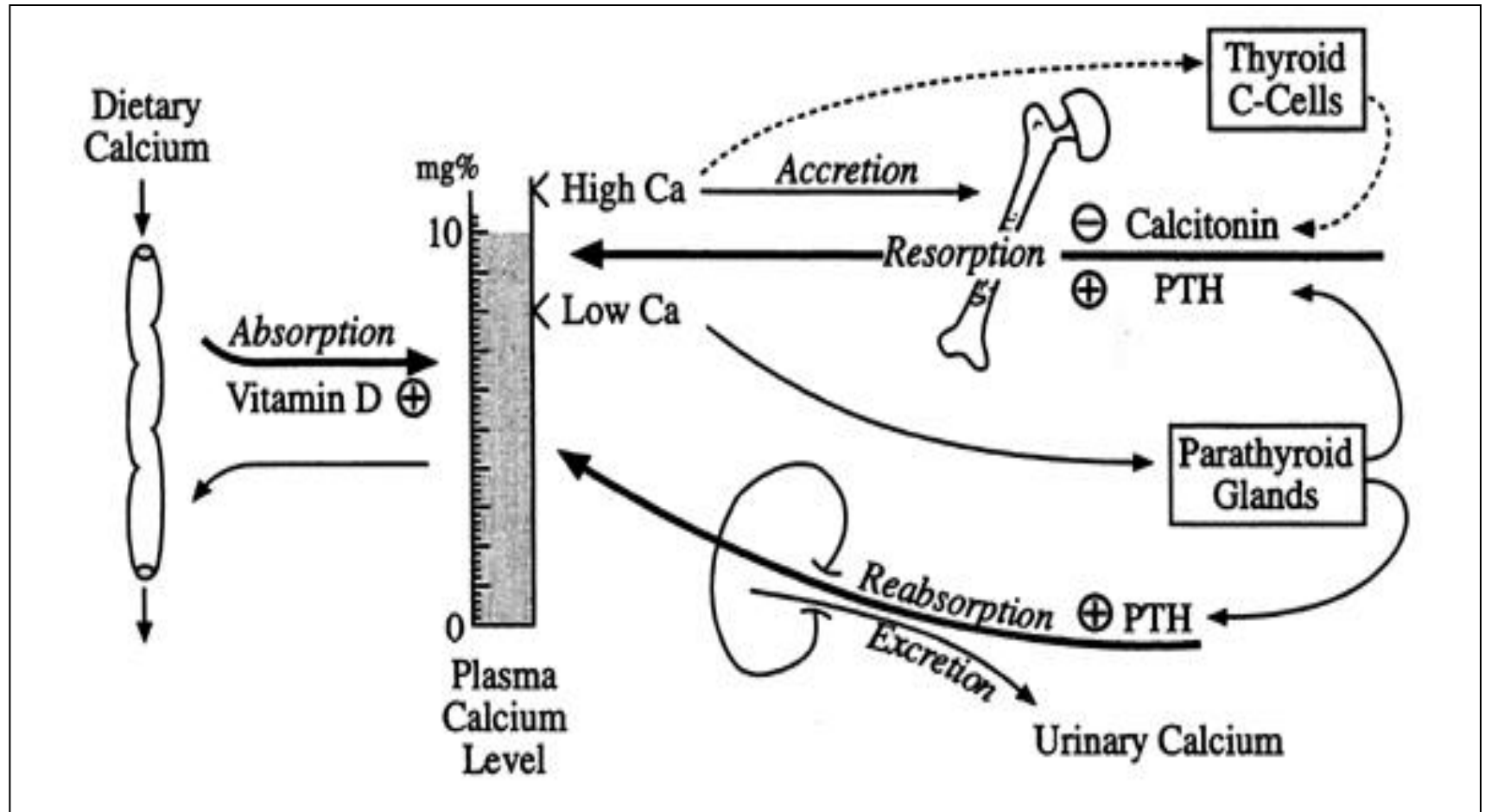
ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΜΟΣ ΟΣΤΩΝ

παλαιότερα : στήριξη μαλακών μορίων – κίνηση – προστασία

σήμερα : συμμετοχή σε πολλές μεταβολικές διεργασίες

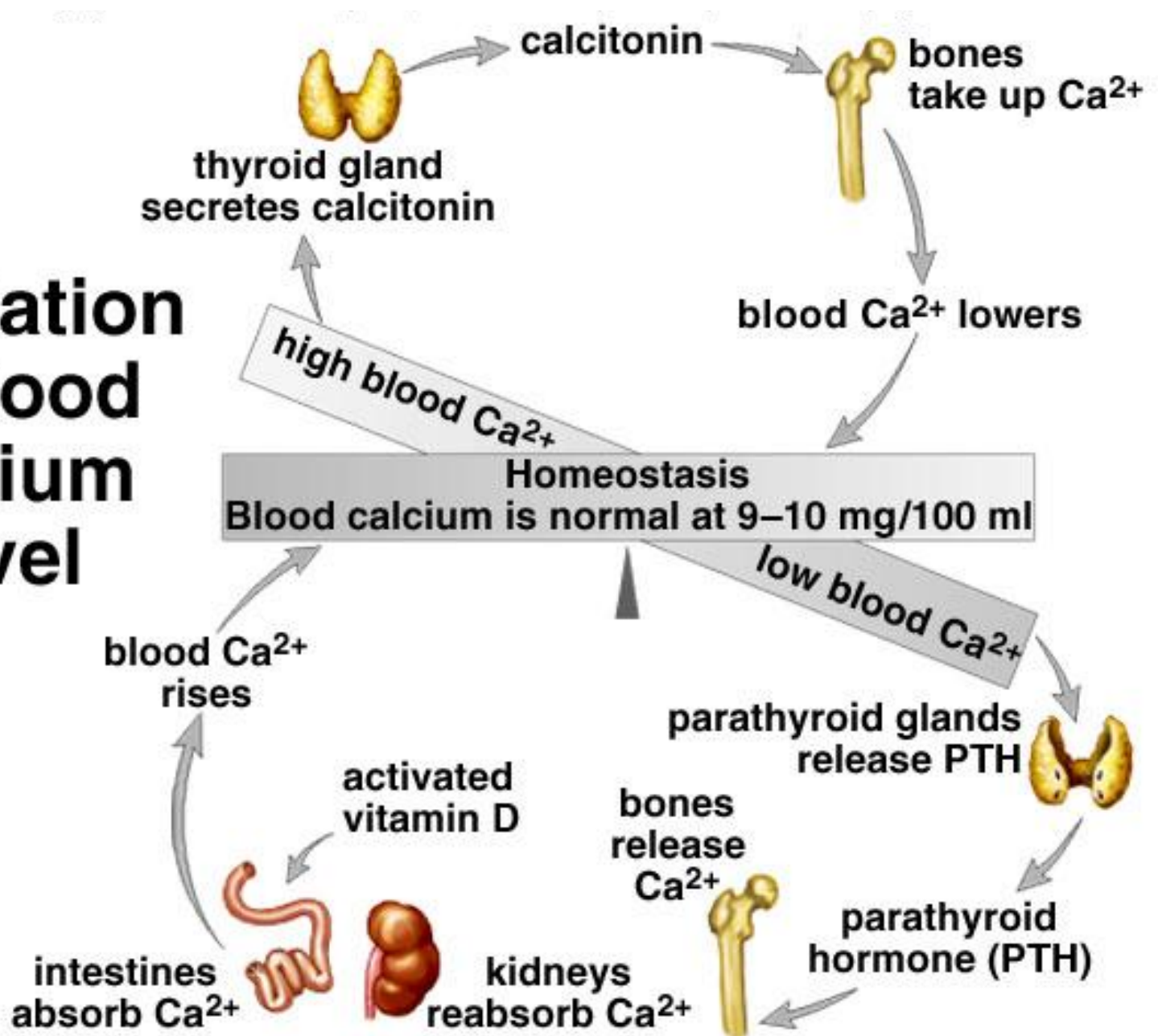

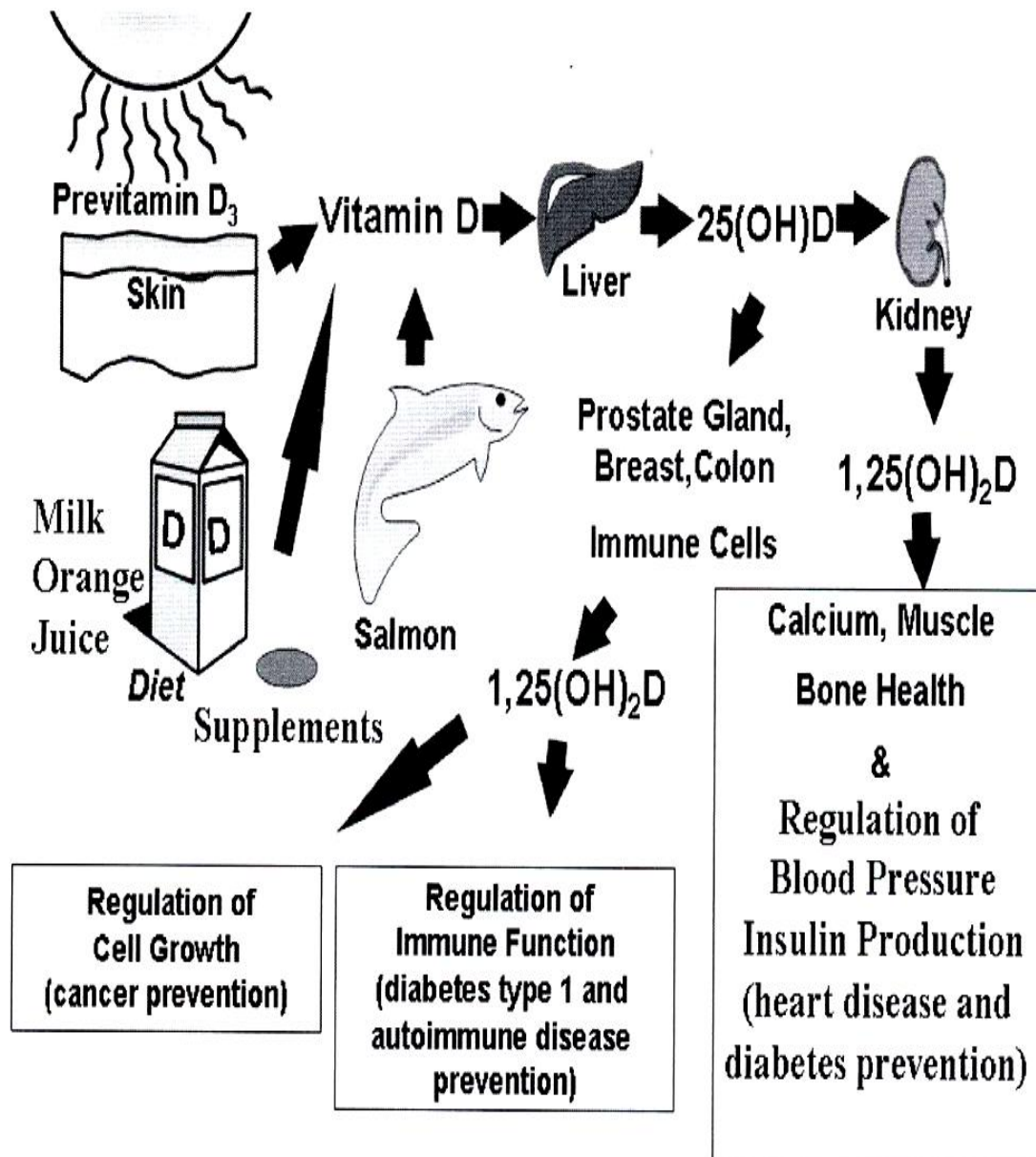
ΑΣΒΕΣΤΙΟ

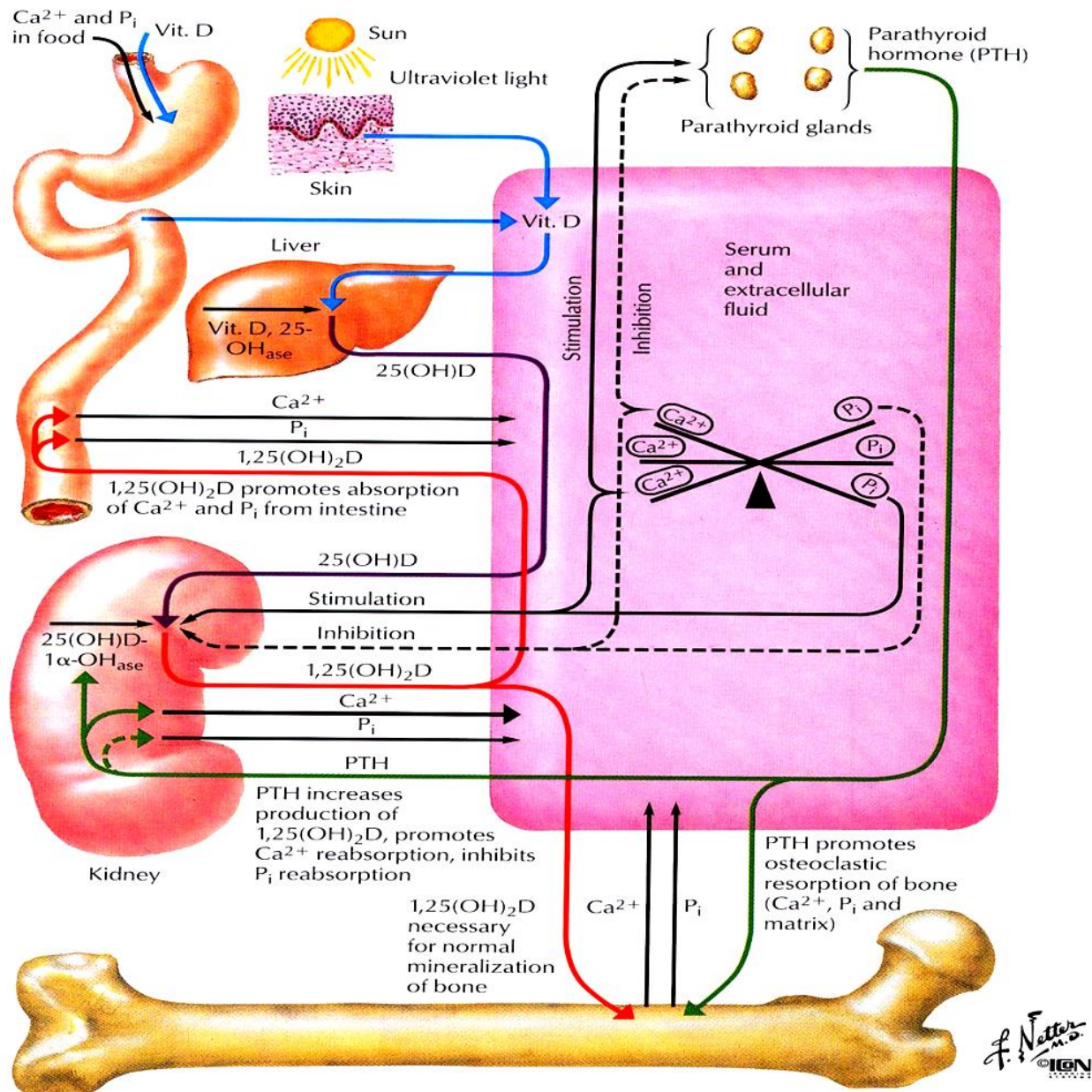

Ομοιόσταση - ισορροπία ορμονών :
σταθερή συγκέντρωση ασβεστίου στον ορό

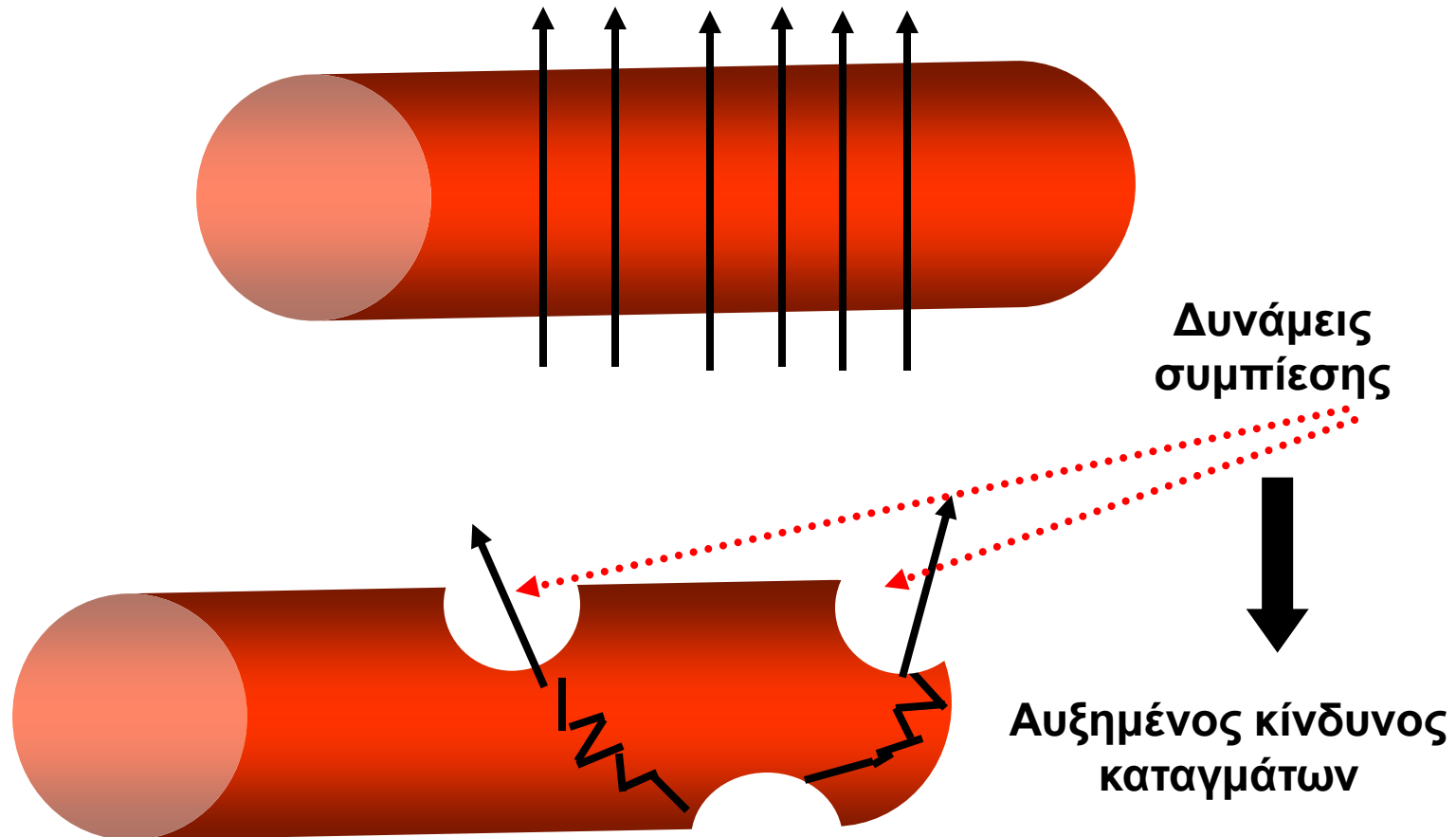
Regulation of Blood Calcium Level

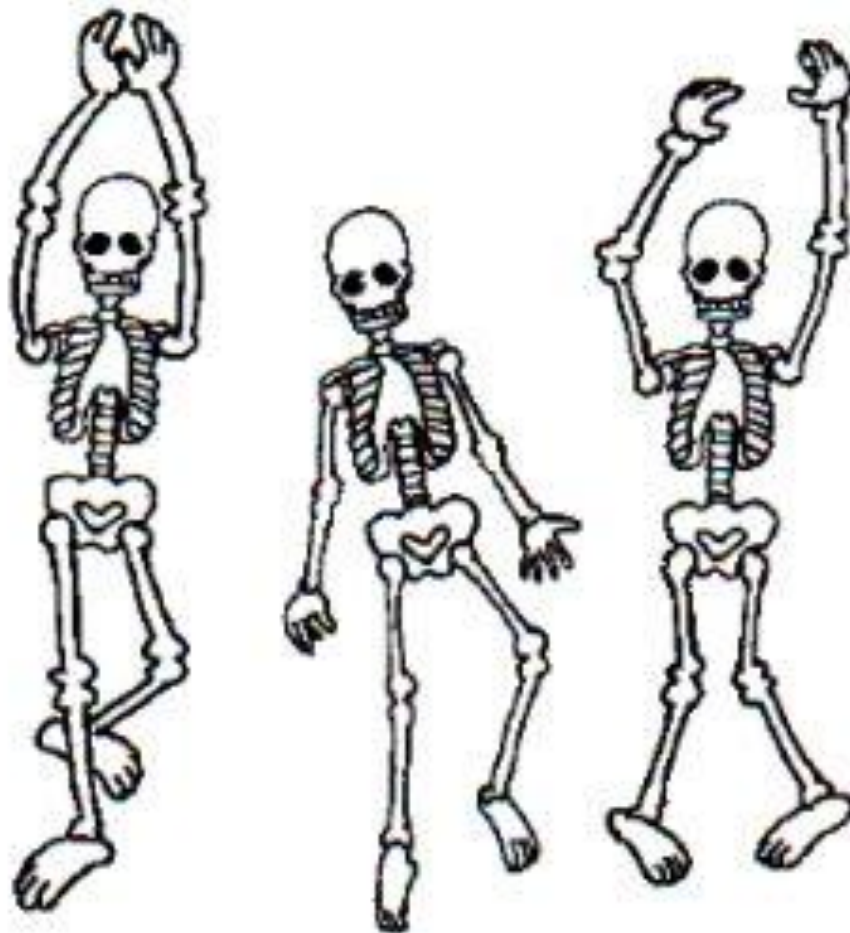

ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

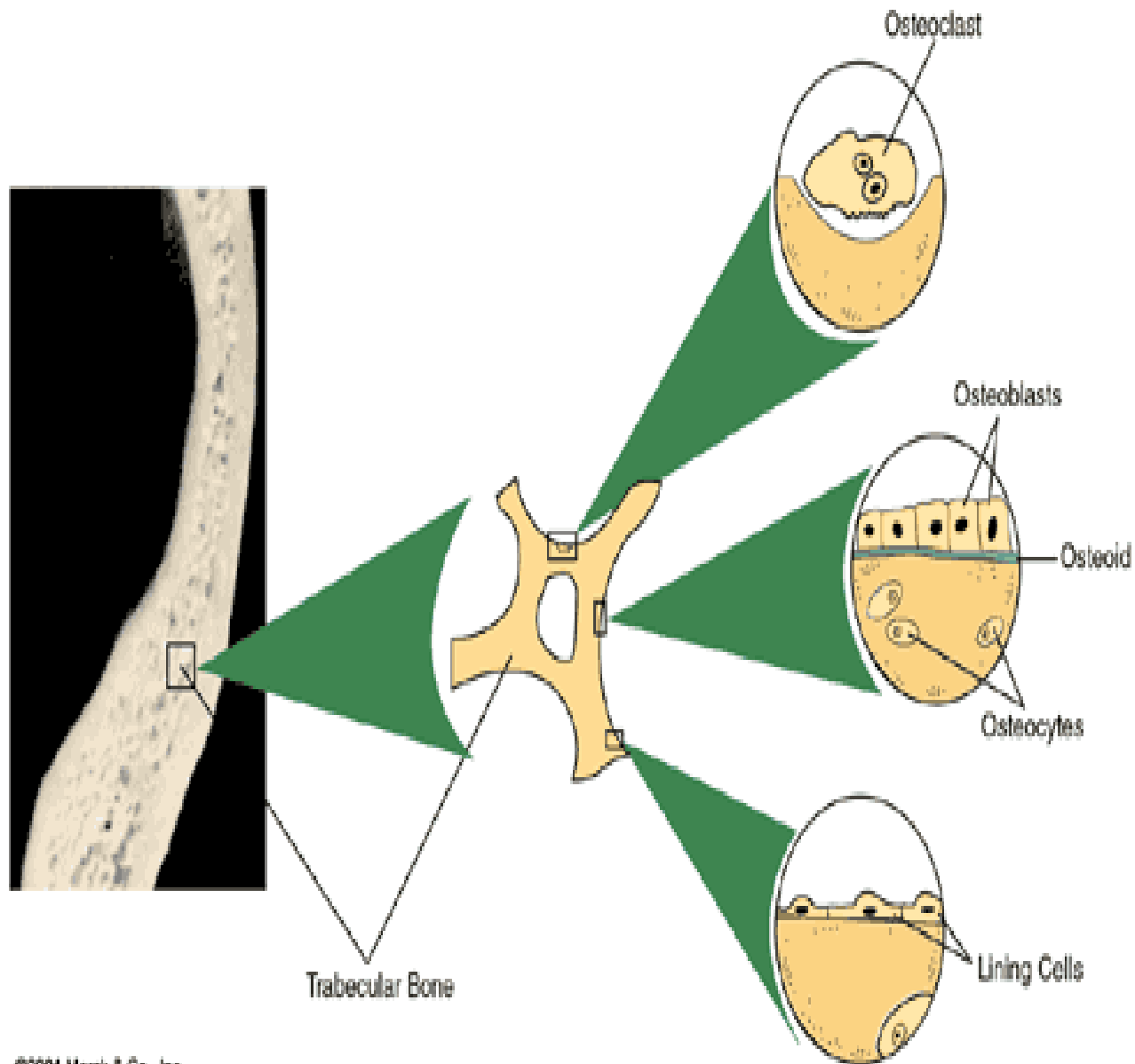

Bone Remodelling

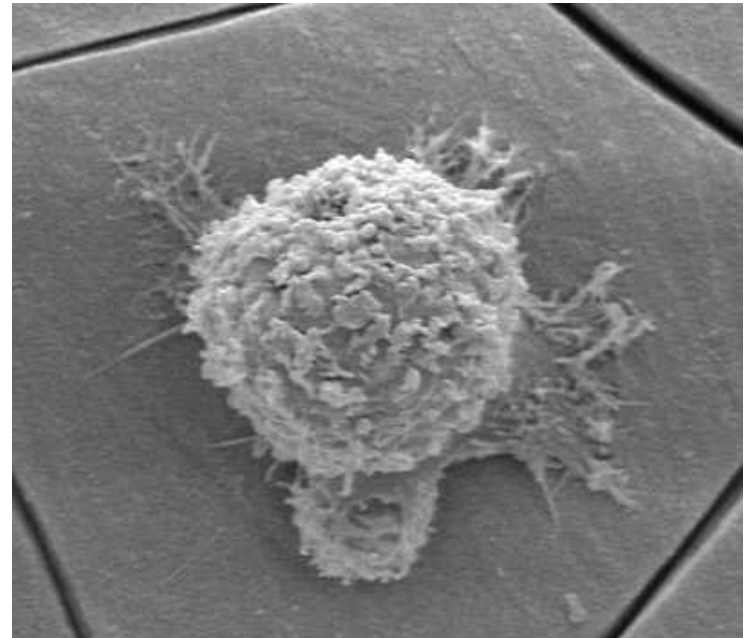
Οστική Αναδιαμόρφωση

ΟΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ

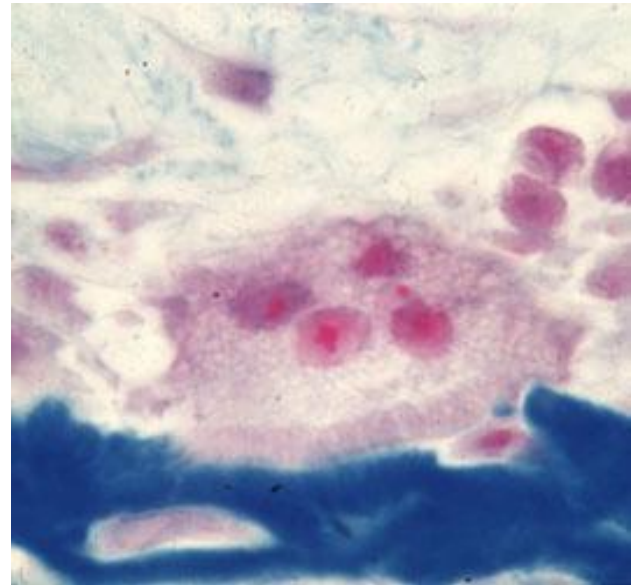
ΟΣΤΕΟΒΛΑΣΤΕΣ

- ✓ σχηματισμός οστού και επιμετάλλωση
- ✓ ρύθμιση της λειτουργίας των οστεοκλαστών
- ✓ χρόνος ζωής 3 μήνες

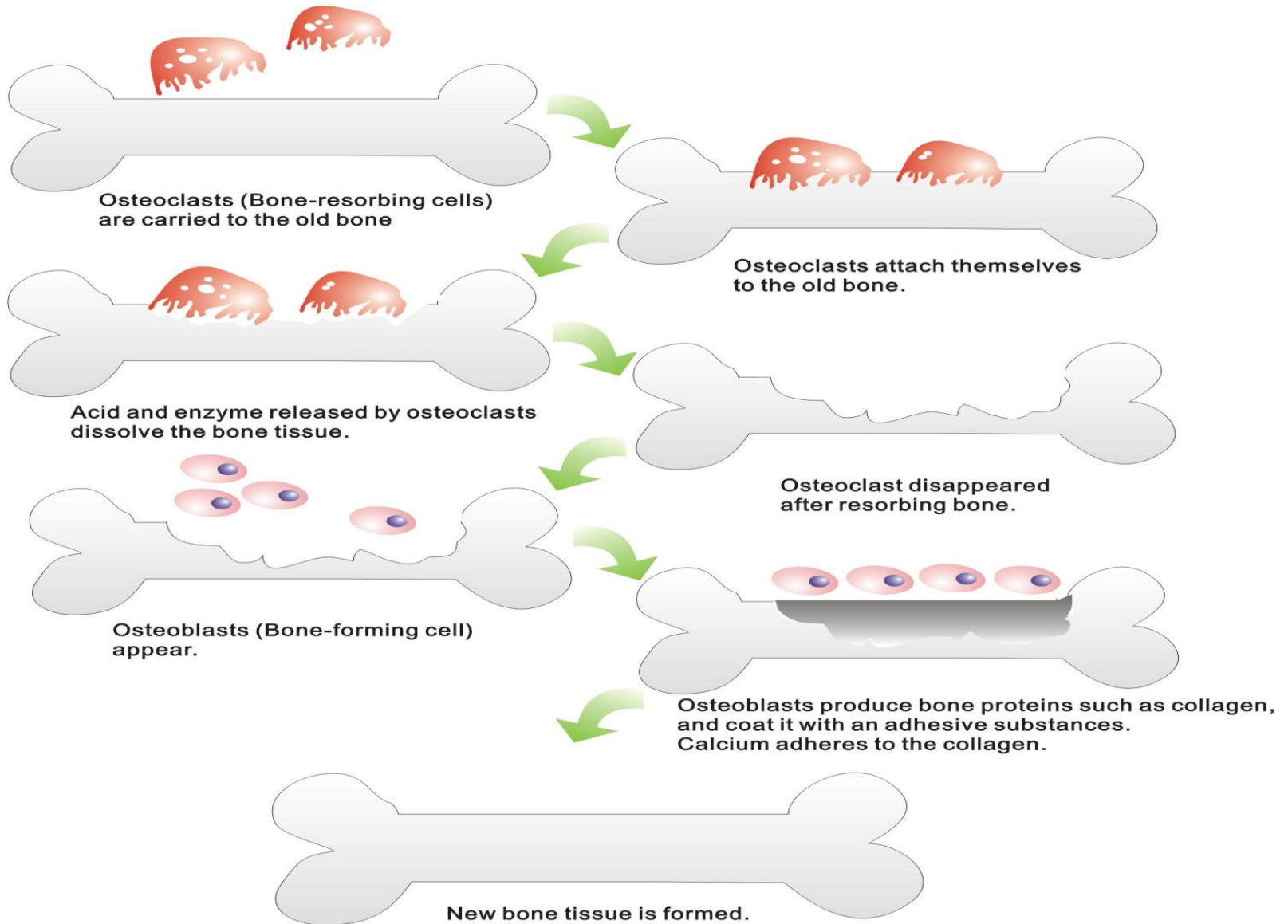

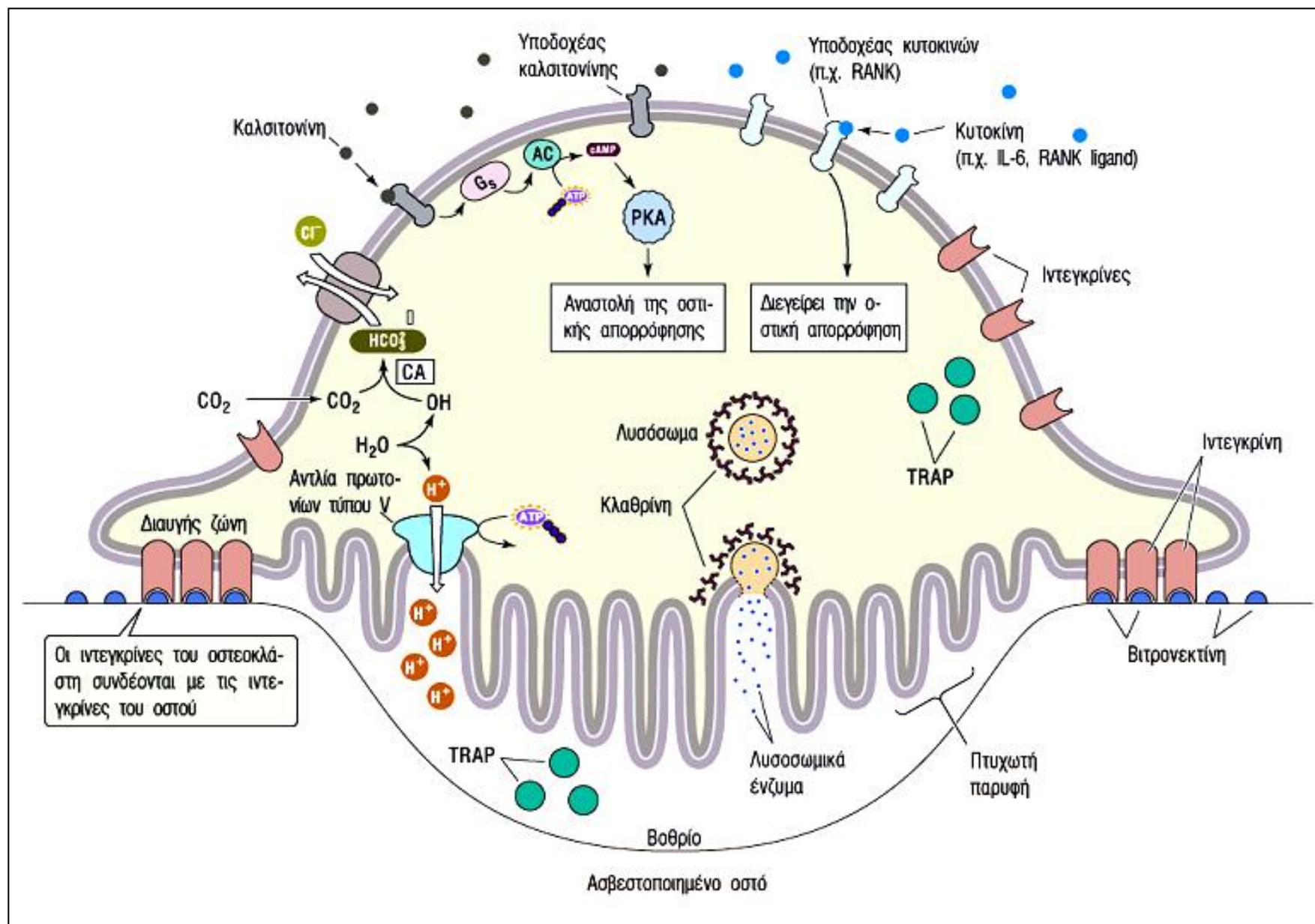
ΟΣΤΕΟΚΛΑΣΤΕΣ

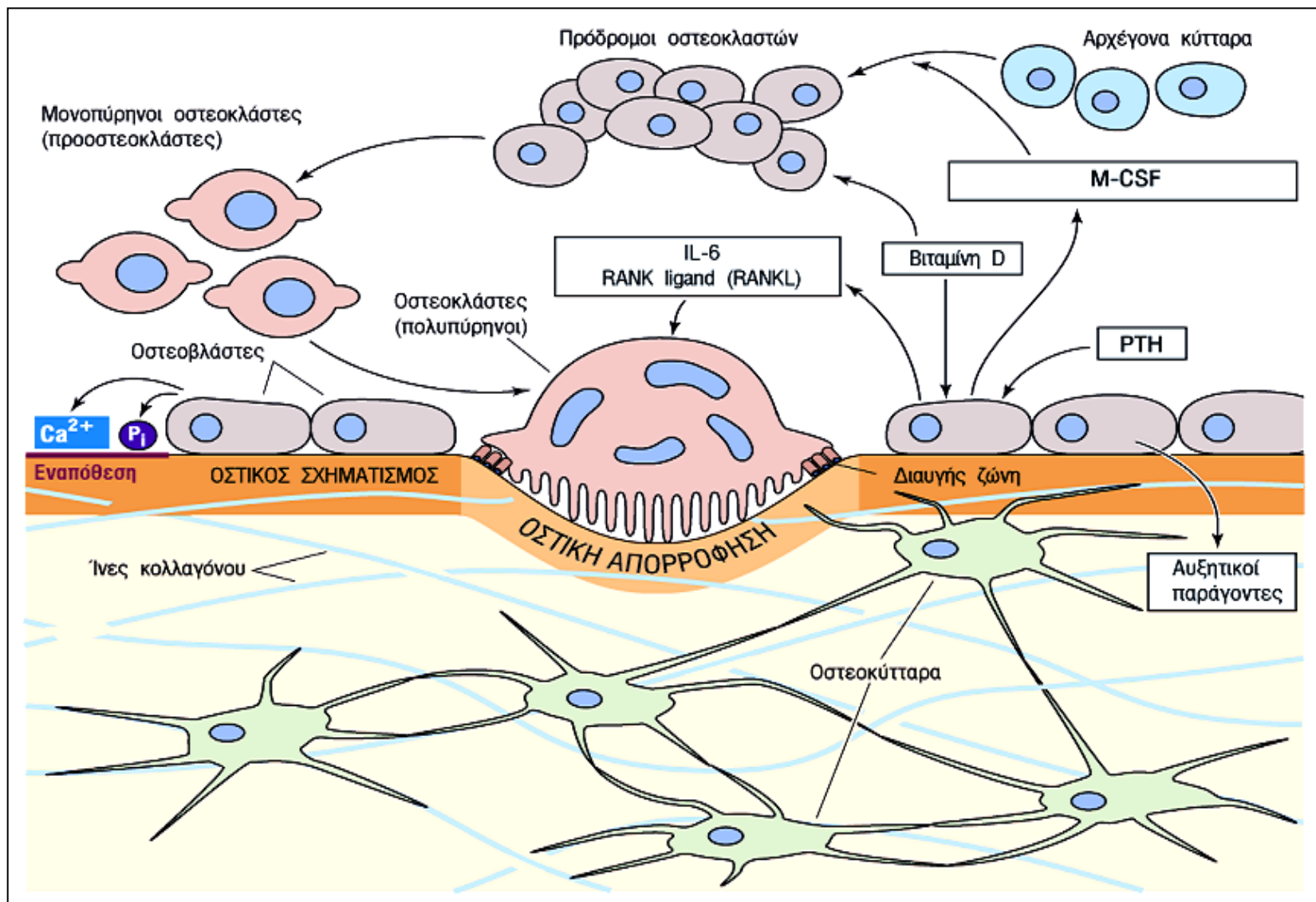
- ✓ πολυπύρρηνα κύτταρα
- ✓ απορρόφηση οστού
- ✓ έμμεση ρύθμιση λειτουργίας οστεοβλαστών
- ✓ χρόνος ζωής 2 εβδομάδες

ΟΣΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ (Bone Remodelling)

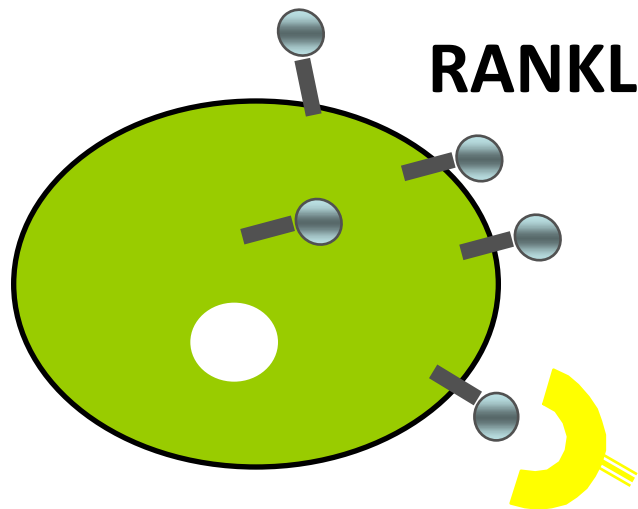
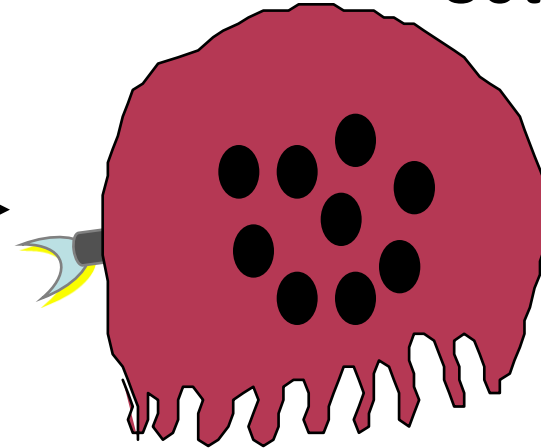
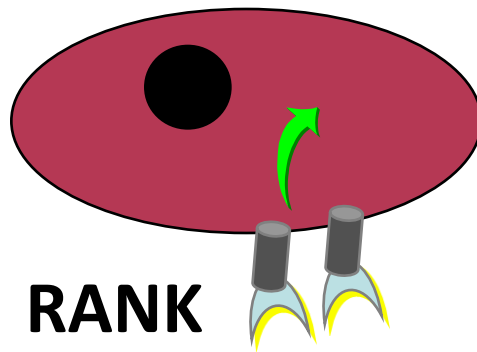

Προ-οστεοκλάστες

Οστεοκλάστες

OPG

Οστεοβλάστες

RANK (Receptor activator of nuclear factor kappaB-Υποδοχέας για την ενεργοποίηση του πυρηνικού παράγοντα κB)

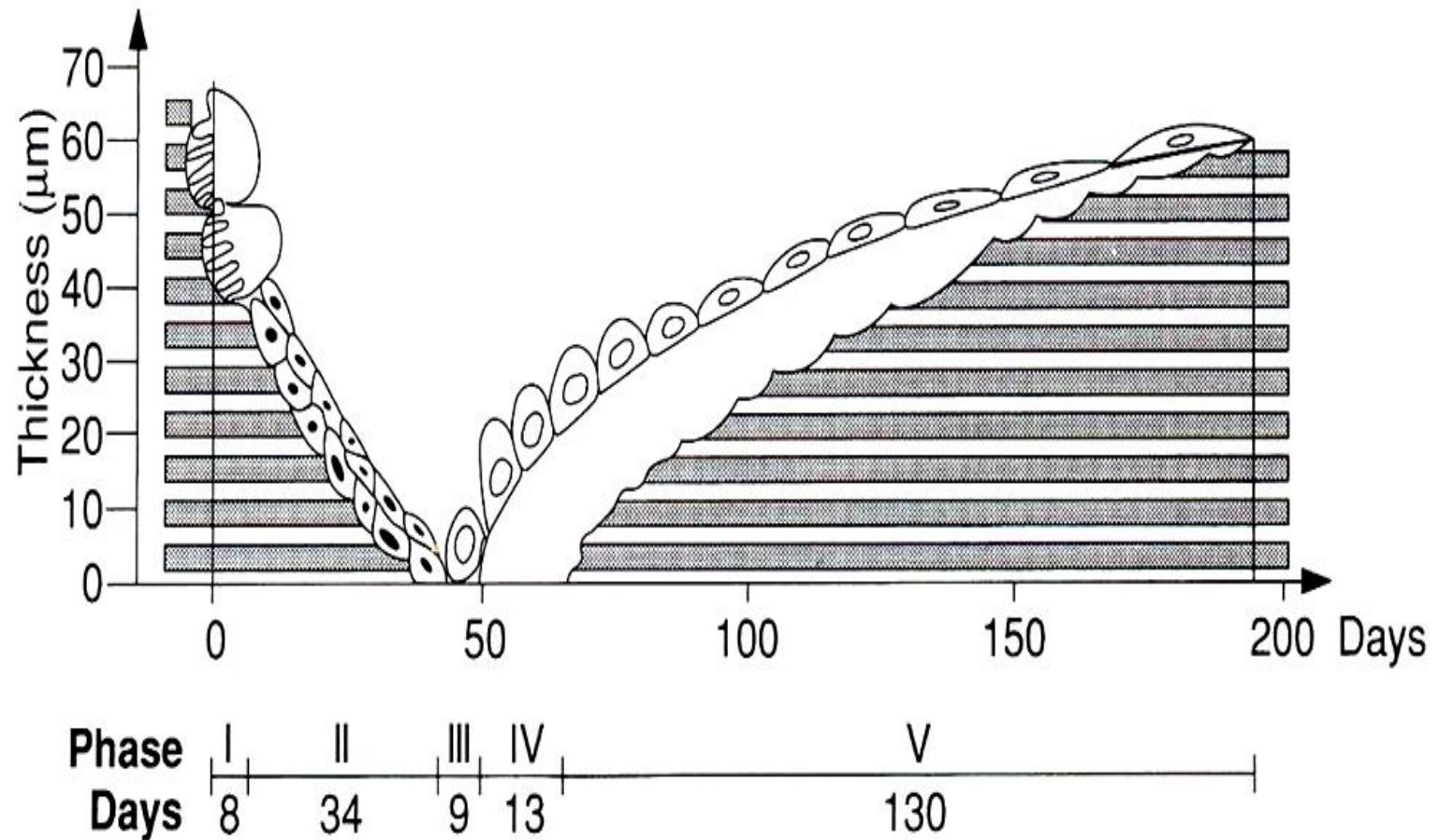
RANKL (Receptor activator of nuclear factor kappa-B ligand)

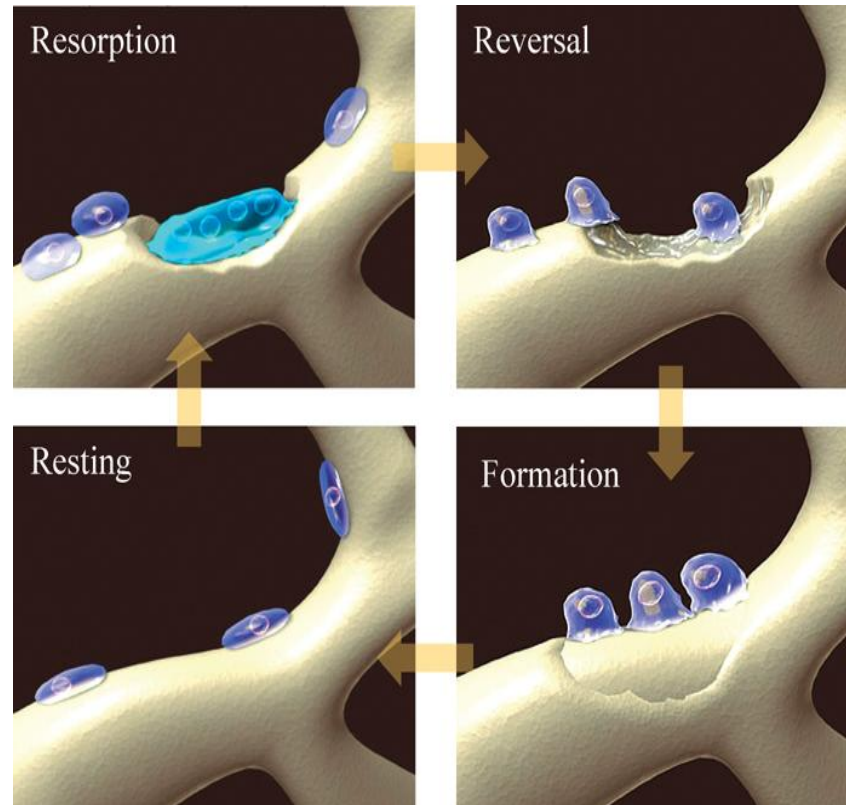
OPG (Osteoprotegerin): Οστό + protegere = προστατεύει το οστό

Simonet et al, Cell; 1997.

Yasuda et al, Endocrinology; 1998.

Κυτταρικά γεγονότα & χρονική διάρκεια «αναδιαμόρφωσης οστών»

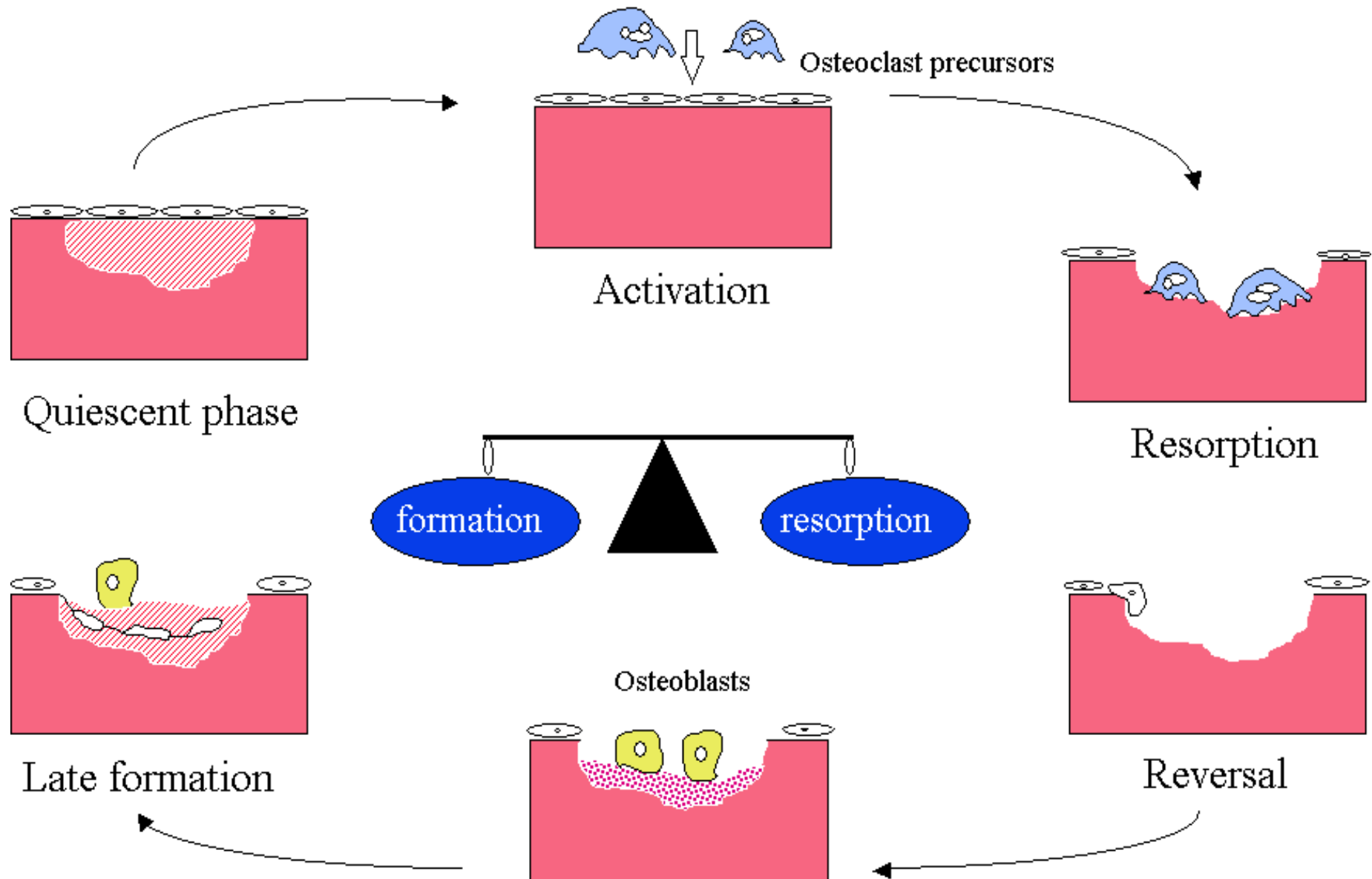

Φάση Απορρόφησης (Resorption): Διαρκεί 3-4 εβδομάδες στο σπογγώδες και 6-10 στο φλοιώδες οστό

Φάση Κυτταρικής αναστροφής (Reversal): Διαρκεί 7 ημέρες στο φλοιώδες και 5 ημέρες στο σπογγώδες οστό

Φάση Οστικής Παραγωγής (Formation): Διάρκεια 3-6 μήνες

The remodelling cycle

Δίκτυο οστεοκλαστικής ρύθμισης RANKL - OPG

υπερέκφραση	OPG	→	οστεοπέτρωση
απενεργοποίηση	>>	→	οστεοπόρωση

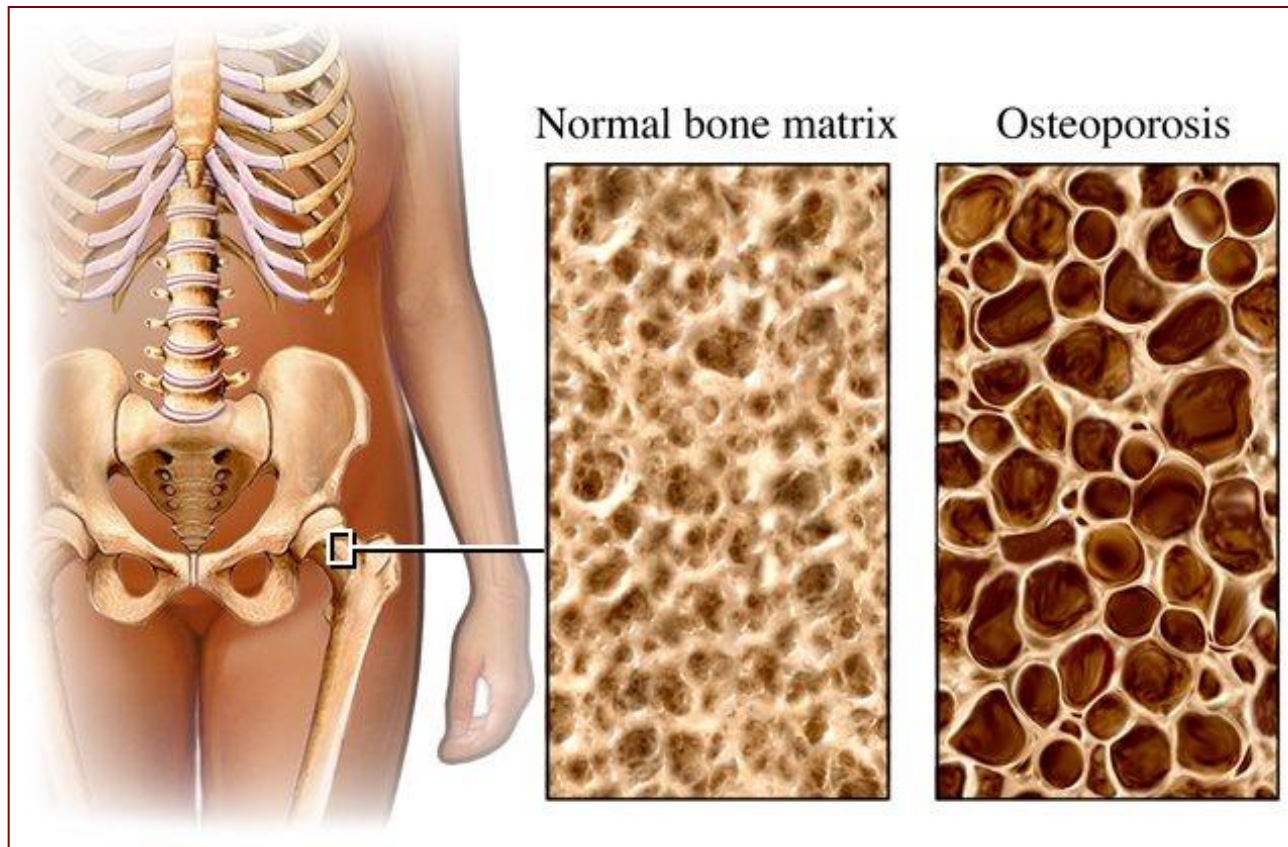
ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ

Νόσος Paget

Menea et al, J Clin Invest; 2000.

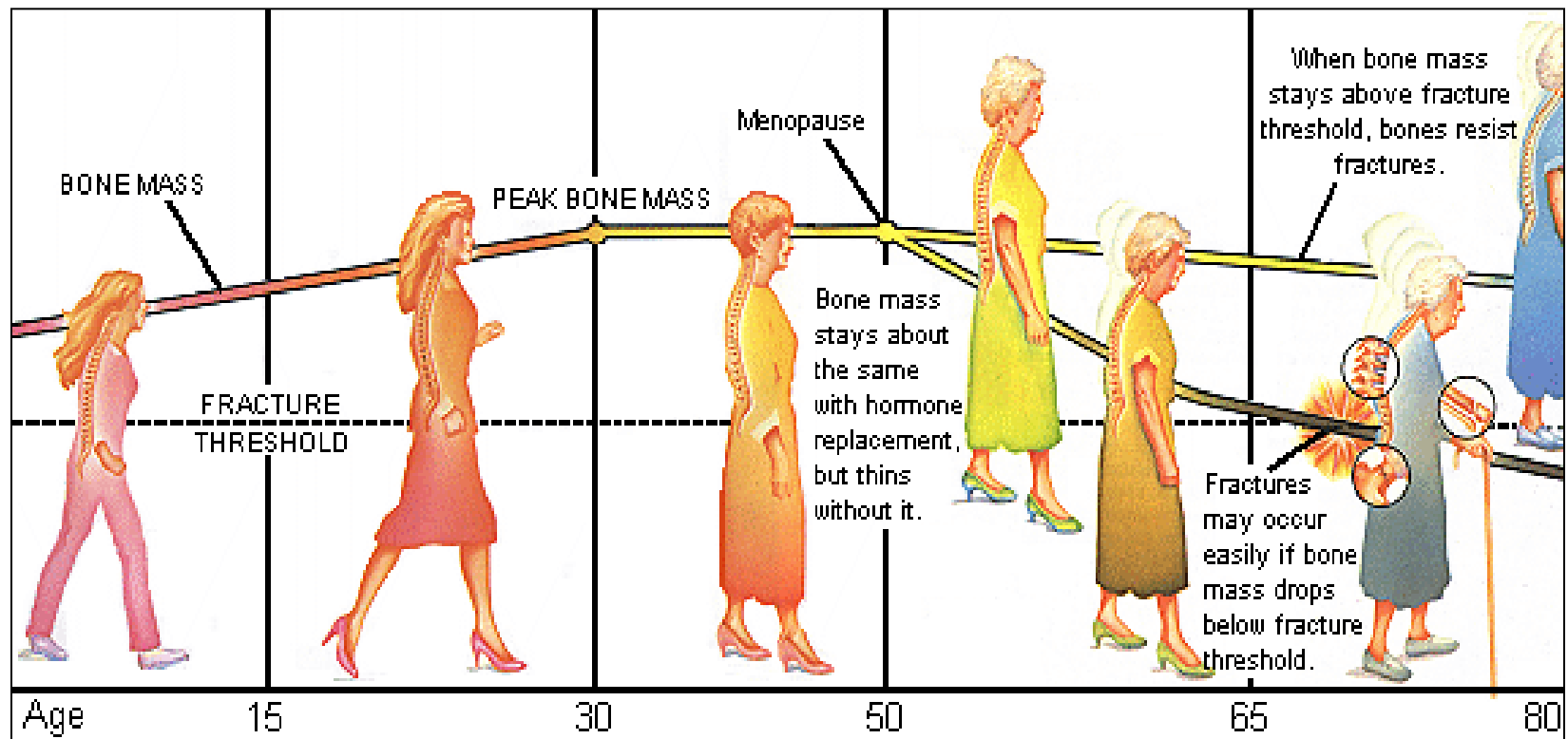
Οστεοπόρωση

Σκελετική διαταραχή που χαρακτηρίζεται από μειωμένη οστική αντοχή και που προδιαθέτει ένα άτομο σε κατάγματα

NIH Consensus Conference 2000

ΣΗΜΑΣΙΑ ΟΣΤΙΚΗΣ ΜΑΖΑΣ

Προδιαθεσικοί παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση οστεοπόρωσης

- Προχωρημένη ηλικία
- Γυναικείο φύλο
- Λευκή φυλή
- Θετικό οικογενειακό ιστορικό
- Μικρόσωμη ή λεπτή εμφάνιση
- **Ανεπαρκής πρόσληψη ασβεστίου – βασικών μικροθρεπτικών συστατικών**
  - Κατάχρηση καπνίσματος και οινόπνευματων
  - Καθιστική ζωή και περιορισμένη φυσική άσκηση
  - Πρόωρη εμμηνόπαυση ή διαταραχές του κύκλου
  - Μετεμμηνοπαυσιακή οστεοπόρωση
  - Δευτεροπαθής οστεοπόρωση
  - Φάρμακα

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΟΣΤΙΚΗΣ ΜΑΖΑΣ

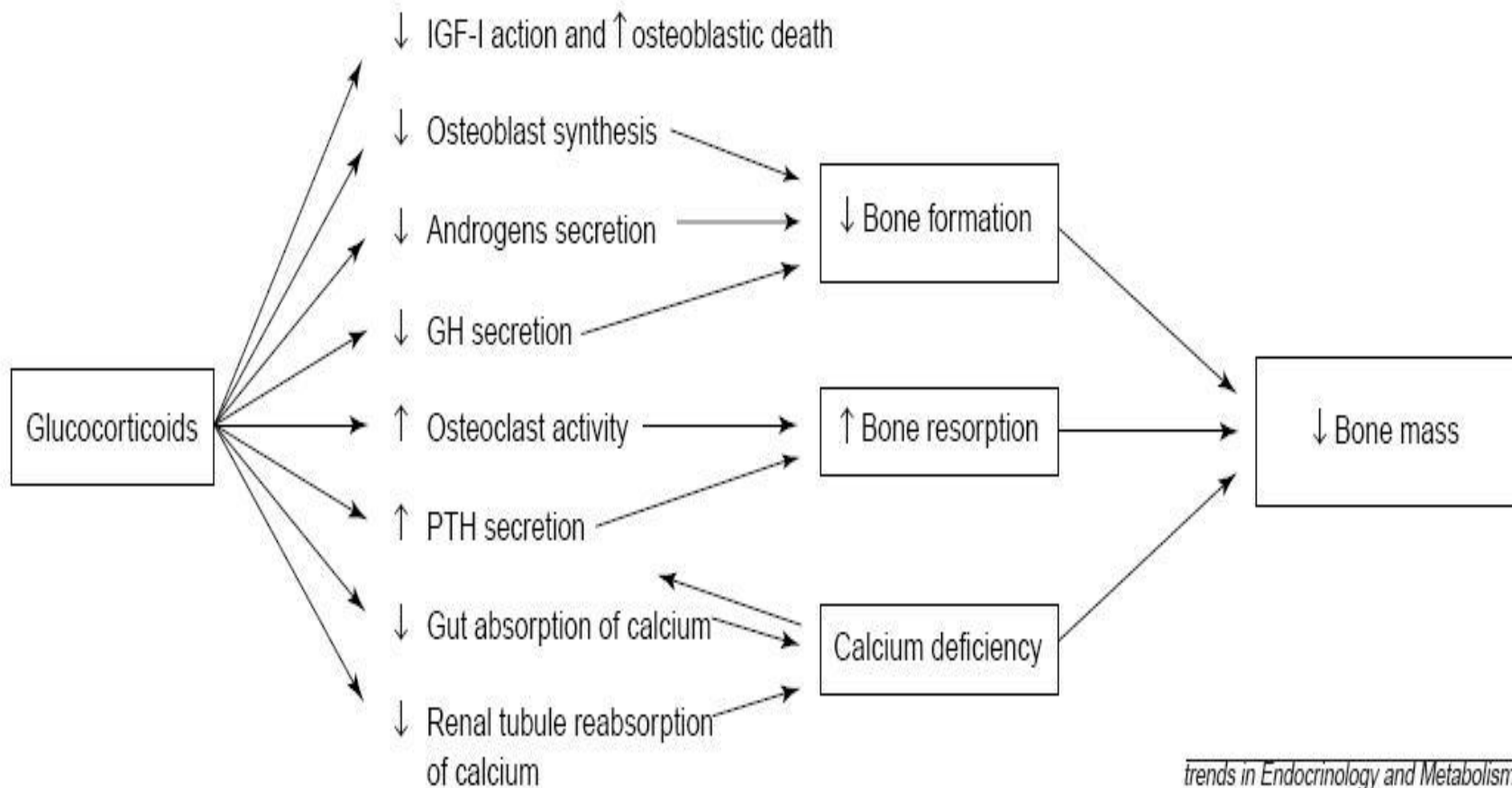
- Αυξημένος κίνδυνος καταγμάτων (καταστολή παραγωγής OPG)
- Μειωμένη έκκριση τεστοστερόνης στους άντρες ;

ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΟΣΤΙΚΗΣ ΜΑΖΑΣ

- Αυξημένος κίνδυνος καταγμάτων (καταστολή παραγωγής OPG)
- Αναστολή της έκκρισης οιστρογόνων στις γυναίκες ;

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη - διαφοροποίηση των οστικών κυττάρων

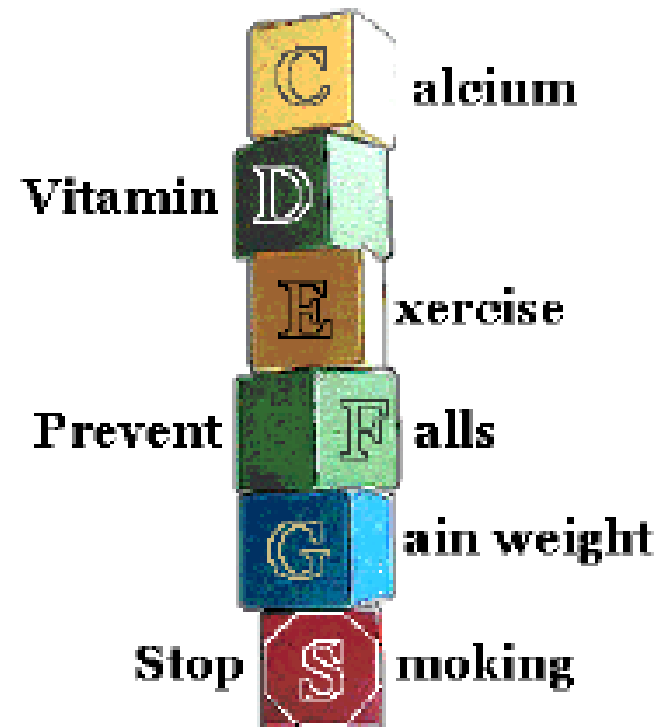
- ✓ ΟΡΜΟΝΕΣ (VIT. D, PTH, Οιστρογόνα)
- ✓ ΑΥΞΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ (IGFs, TGF β , FGF)
- ✓ ΜΟΡΦΟΓΕΝΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΪΝΕΣ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ (BMPs)
- ✓ ΚΥΤΤΑΡΟΚΙΝΕΣ
- ✓ ΔΙΑΤΡΟΦΗ
- ✓ ΑΣΚΗΣΗ

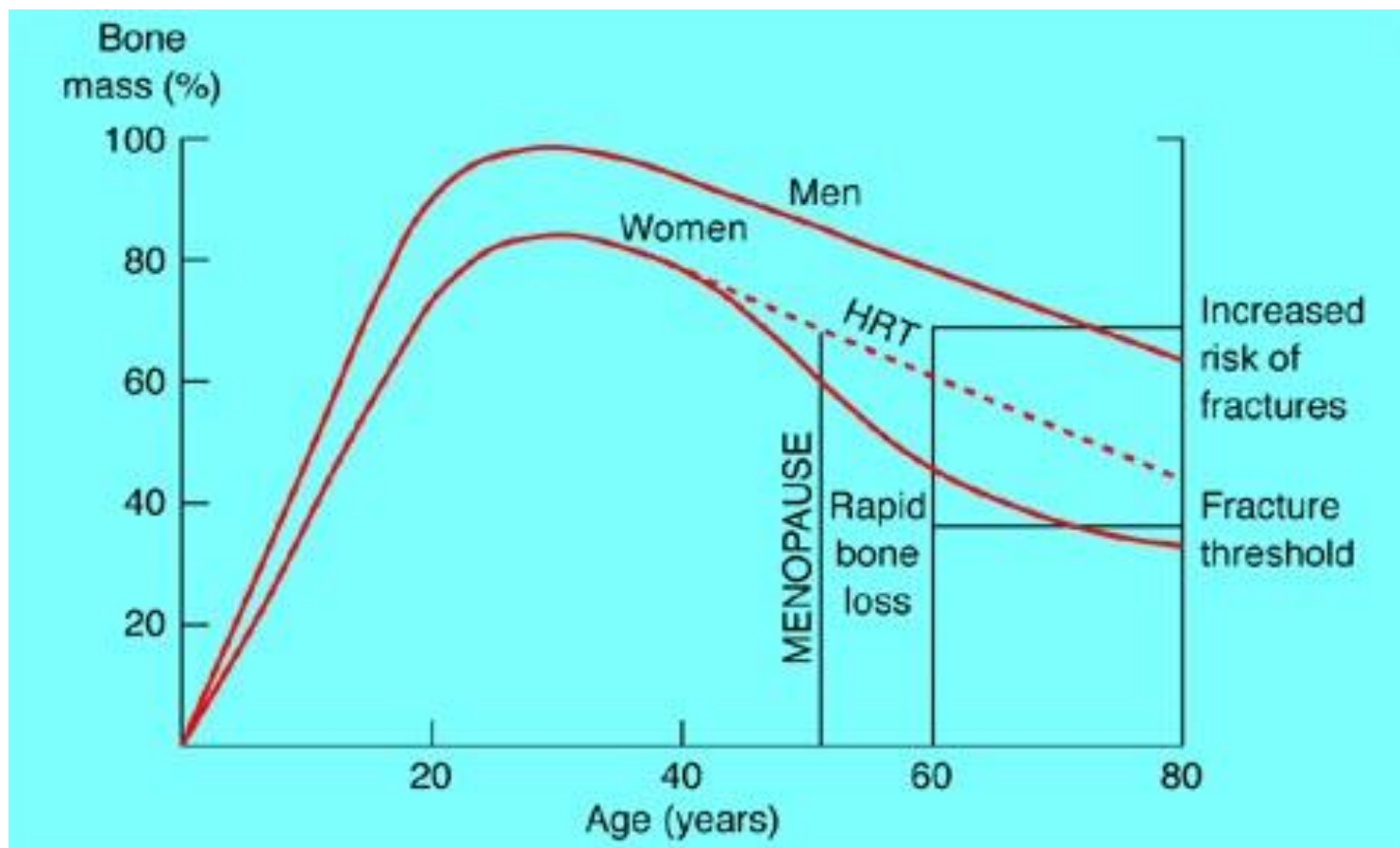
The Harvard Women's Health recommendations

- ✓ Get vital nutrients
- ✓ Exercise
- ✓ Don't smoke
- ✓ Know your risk
- ✓ Treat depression
- ✓ Avoid falls
- ✓ Watch your weight

Πρόληψη-θεραπεία

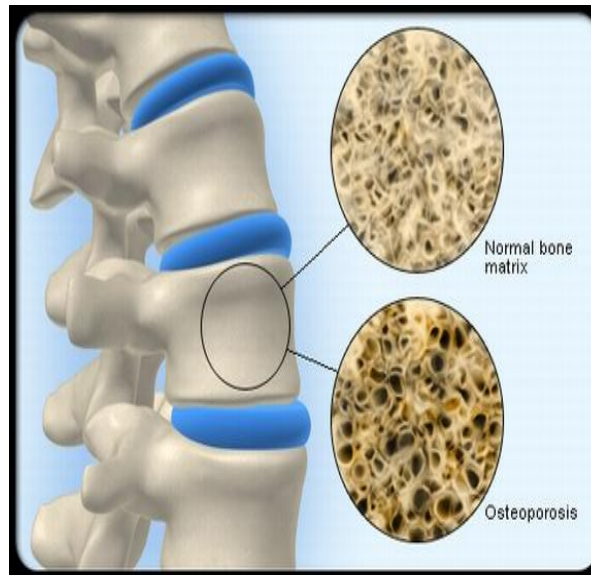
Θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης (Hormone Replacement Therapy, HRT)

West SL et al, Bone; 2008

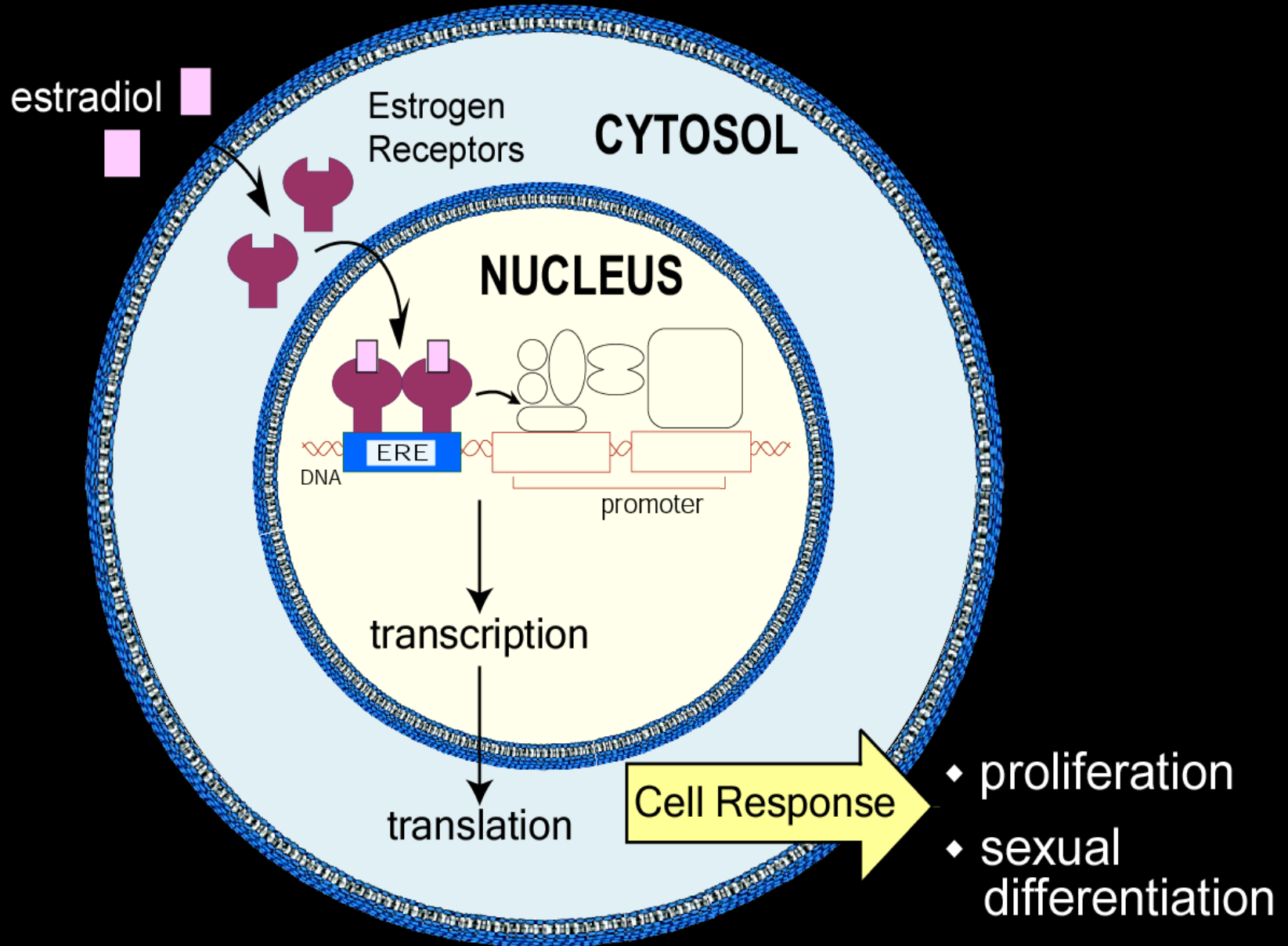
Θεραπευτική αγωγή

- Βιταμίνη D / Ασβέστιο / Παραθορμόνη / Καλσιτονίνη / Διφωσφονικά άλατα / Αντίσωμα-ανταγωνιστής του RANKL
- Εκλεκτικοί Ρυθμιστές του Οιστρογονικού Υποδοχέα (Selective Estrogen Receptor Modulators, SERMs)

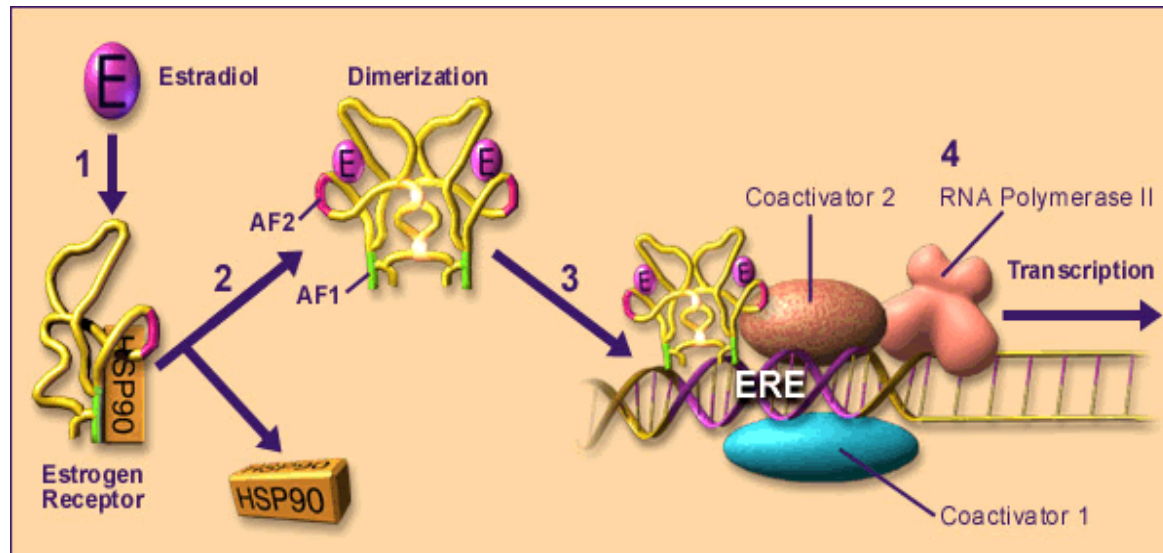
Human Estrogen Receptor System

“Classical Mechanism”

Εκλεκτικοί Ρυθμιστές των Οιστρογονικών Υποδοχέων (Selective Estrogen Receptor Modulators, SERMs)

Συνθετικά μόρια με ιστο-ειδική δράση (οιστρογονική / αντιοιστρογονική)
ταμοξιφαίνη (1968) και ραλοξιφαίνη (1998)

Howell A et al, Development of a novel, "pure" antiestrogen; Cancer 2000.

ΦΥΤΟΟΙΣΤΡΟΓΟΝΑ - γενικά

- ➡ Ομάδα φυσικών μη στεροειδών φυτικών εκχυλισμάτων
- ➡ Ισοφλαβόνες, Κουμεσάνια, Λιγνάνια
- ➡ Δομική ομοιότητα με την οιστραδιόλη
- ➡ Δρουν ως οιστρογονικοί αγωνιστές και ανταγωνιστές
- ➡ Δράση ανάλογη των SERMs
- ➡ Διεγείρουν πολλαπλασιασμό, διαφοροποίηση και ενεργοποίηση των οστεοβλαστών
- ➡ Καταστέλλουν την λειτουργία των οστεοκλαστών

Τα Φυτο-Οιστρογόνα στην Υγεία

Φυτοοιστρογόνα : φυσικά προϊόντα (μη στεροειδή), ημισυνθετικά παράγωγα και συνθετικά ανάλογα, που εμφανίζουν δομικές και λειτουργικές ομοιότητες με τα ενδογενή οιστρογόνα

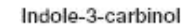
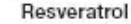
- Πρόληψη Οστεοπόρωσης (αναβολικός ρόλος στα οστά)
- Πρόληψη Καρδιαγγειακών (ελάττωση ολικής και LDL χοληστερόλης)
- Ορμονική Υποκατάσταση (Εμμηνόπαυση)

Kurzer, J. Nutr; 2003 / Setchell and Lydeking-Olsen, Am. J. Clin. Nutr; 2003.

➤ **Μηχανισμός δράσης : μέσω OPG / RANKL - *in vitro* και *in vivo* μελέτες**

Ming LG et al, J Cell Physiology; 2013 / Ming LG et al, Endocrinology; 2013.

ΤΑ ΦΥΤΟ-ΟΙΣΤΡΟΓΟΝΑ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

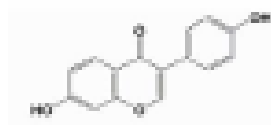
Lycopene

Διαιτητικές πηγές Φυτοοιστρογόνων

<i>Sources of Lignans</i>	<i>Typical quantity αg/g</i>	<i>Sources of Isoflavones</i>	<i>Typical quantity αg/g</i>
Linseed meal	675-808	Textured soyabean	1136
Linseed flour	527	Soya flakes	501-566
Linseed oil	17	Tofu	417-494
Oat bran	7	Soya flour	1338
Oatmeal	2	Tempeh	430
Wheat	5	Soya sauce	23
Lentil	8		
Asparagus	3		
Carrot	4		

Δομική σύγκριση α) φυτοοιστρογόνων και β) εκλεκτικών τροποποιητών των οιστρογονικών υποδοχέων, με την οιστραδιόλη

Isoflavones:

Daidzein

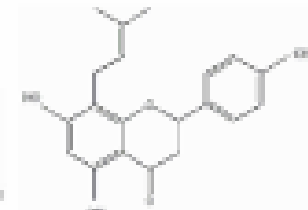
Biochanin A

Genistein

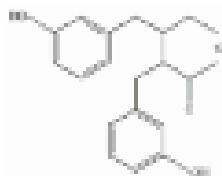

Equol

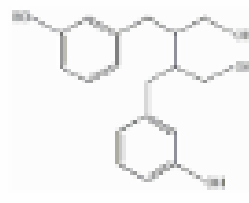

8-Prenylnaringenin

Lignans:

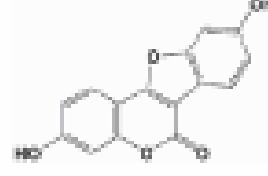

Enterolactone

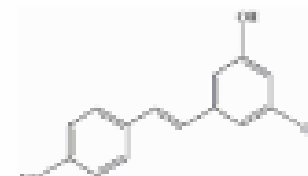
Enterodiol

Coumestans:

Coumestrol

Stilbenes:

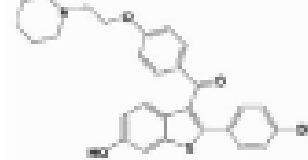
Resveratrol

Estrogens:

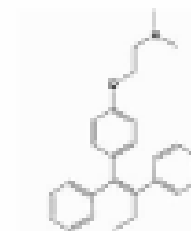

Estradiol

SERMs:

Raloxifene

Tamoxifen

Vitamin D interactions with soy isoflavones on bone after menopause

